

БЕРИНА ОТКРИЋА

Паметни џуштер

– Вампири су плави. Они зидају огромне невидљиве куће у ваздуху. Кад се аероплани или цепелини сударе са таквом кућом, дешава се несрећа. Зашто би, иначе, аероплани или цепелини тако често падали на земљу?

– Не, ти немаш право, Верице. Вампири су бели. Ја сам видео један ужасан аутомобил, покривен белим чаршавом, који је јурио кроз варош као луд. Ето, у њима су били вампири. Лети се они крију у облацима, а зими у шумама где има пуно снега. Зато нико не може да их ухвати.

– Добро, кад си тако паметан, чик нацртај једног вампира!

Андра се мучио да на корицама једне књиге направи чудовиште које би збунило Веру. Нацртао је прво незграпне босе ноге, затим дугачке мршаве руке са растављеним и кривим прстима.

– Ха, ха, ха! Ти ништа не знаш. Вампири немају тело као људи. Прво немају кости да би могли, чим им то затреба, да

се растегну чак до плафона, или да се смање и постану као кутија за перца.

Андра је био збуњен овим објашњењем. Било му је криво што је Вера о вампирима знала чудније и страшније ствари него он, па је увређено ућутао.

Вери је било досадно. Два дана је падала киша без престанка. Први дан је прошао којекако. Прелиставали су све могуће карте са сликама, правила је заједно са Андром телефон служећи се старим концима и плеханим поклопцима од ималина, а највише се играла са мачком коју је необично волела. Другог дана јој је све нагло досадило. Сlike су постале незанимљиве, телефон се скидао, а мачка је била несна јер је на сва њена многобројна питања одговарала увек истим предењем. А врхунац свега биле су досадне Андрине измишљене приче о вампирима.

– Не, ово се више не може издржати. Андро, ја идем у башту. Све ми је једно што пада киша. Бар ћу наћи пужеве и глисте који се по киши појављују из земље. Збогом!

На степеницама је срела Шапу, тако да је заједно с њим претрчала преко мокре траве чак до ограда кроз коју је посматрала пусту улицу. Одједном се на каменом стубу ограда појави један диван гуштер. „Ох, како је леп!“, цикнула је радосно. Али баш у тренутку кад је хтела да га зграби, он вешто склизну у једну пукотину, тако да му је само главица вирила са светлим и врло живим очима.

– Добар дан, госпођице, ја сам гуштер Жућкасти Пето-печатник. А како се ви зовете?

– Зовем се Вера.

– А зашто су вам то име дали? Да ли зато што верујете све што вам се прича, или из неког другог разлога?

– Ала сте ви некаква будала! Добила сам то име без икаквог разлога. Могли су исто тако да ме назову Љубица, Зора или Перса.

– О, како је то чудновато. Код нас сваком дају име према његовим особинама. Тако се ја зовем Жућкасти Петопечатник због пет тих печата које имам на леђима. Мој се млађи брат зове Вијугаво Репало зато што увек мрда репом лево и десно, ево овако. (Провукао је реп кроз пукотину и почео њим смешно да врда.) Он то ради и кад спава, тако да је немогуће лежати поред њега. Али доста о томе. Кажите ми, госпођице Вера, колико имате година?

– Осам и шест месеци.

– Дакле, свега четрнаест месеци.

– Али не, имам осам година и по.

– А сад знам. Осам и пола од осам четири, дакле, укупно 12 година.

– Ви сте збиља невероватни. Ако тако продужите, никад се нећемо споразумети. Боље би било да ми нешто лепо испричате. Знате, ја ужасно волим приче, само никако о вампирима. Мој брај Андра ме гњави целог дана са тим лажима.

– Добро, драга госпођице, прочитаћу вам песму о „Зимзеленој змији“, али вас лепо молим да ме не прекидате са питањима. Кад будем завршио, можете ме питати све што нисте разумели. Дакле, слушајте:

Песма о Зимзеленој змији

Било је студено, ледено од мраза
И стврднуто, смрзнуто свуда преко њива.
Пацови – цинови и нејаки синови
С муком су носили коштице од шљива
Од џомбе до џомбе, преко тешких стаза,
Кроз оштру земљу и ровове – корове.

Ствар та није лака, али тако бива
Увек кад се стара Зимзелена змија
Испод лишћа скрива.

Било је облачно преко целог неба
И бело од снега површином брега.
Три су слабе чавке око камилавке,
Која на балкону већ одавно виси,
Теглиле, шириле чунове – кљунове
Да дограбе коску и парченце хлеба,
Али испод стреје белим оком вреда
Препредена, седа дугорепа сврака
Да за себе здипи што другима треба,
Јер она би хтела, поносите, сита,
да се други гладан потуца и скита.

Ствар та није лака, али тако бива
Увек кад се стара Зимзелена змија
Испод лишћа скрива.

Било је црно као усред ноћи
Прашњаво, брашњаво од големе чађи,
Згуснуто, стиснуто од лепљиве магле

Гладне су се роде преко воде нагле,
Пиљиле, буљиле заморене очи,
Кривиле, дужиле коврцаве шије
Да кроз шупље трске и муљаве зове
Једног малог жапца спазе и улове,
Једног малог жапца што се вешто крије.
Али гем се један испред њих испречи
Па са грдним кљуном лопата и хвата
Цела једна кола плодносног блата,
У коме сад жабе, такорећи цабе,
Дрече и блебећу, кмече и крекећу.

Ствар та није лака, али тако бива
Увек кад се стара Зимзелена змија
Испод лишћа скрива.

– О, како је то страшно! А зашто не убију ту гнусну змију?
Било би то, нема сумње, много боље за све те јадне животиње.

– Свакако, драга госпођице, али то је врло, врло тешко.
И лети и зими свуда по шумама лежи толико много лишћа
по земљи да ви сви људи и све животиње заједно не бисте
били у стању да га уклоните. А тамо где нема лишћа, расте
трава, где нема траве пружа се блато, а где нема блата про-
стире се густа прашина. Још кад би сви људи и све животи-
ње били сложни, могло би се нешто учинити, али овако...
Ето, на пример, творови и свраке, њима је много боље да се
та гадна змија никад не ухвати. Прво би њих требало ис-
требити, па би се та змија лако могла пронаћи.

– Ви сте неки паметан гуштер. Све умете тако лепо и јасно
да објасните. А, кажите ми, молим вас, како се то десило да се

шетате по киши, кад сам читала у читанци, а и више пута сам досад чула да сте ви гуштери хладни као лед, да се ужасно плашите зиме и да се појављујете само кад је топло сунце?

– То је лаж, драга Вера, то су измислили људи јер им је криво што ми увек шетамо голи, без одела, без вуне, без перја и без длака, док они не смеју ни усред лета, кад се купају, да се појаве без костима које навлаче на тела да се не би смрзли. Ако ми не верујете, пипните мој нос, пипните га. Сигуран сам да он ни упола није тако хладан као њушка вашег пса Шапе, који се сав згрчио од хладноће у својој огромној црној бунди.

Вера је са највећом пажњом, врхом кажипрста, додирнула гуштеров нос, а затим влажну Шапину њушку и уверила се са задовољством да гуштер није слагао.

– Е, сад вас морам напустити, драга госпођице. Киша све јаче пада, глава вам је сасвим мокра. И ако тако продужи, почеће и коса да вам цури низ лице. Довиђења, довиђења.

– Довиђења, драги гуштеру.

Био се већ спустио мрак. Вера се окренула у месту узбуђено, а затим је нагло појурила у правцу куће, шљапкајући задовољно.

Месечева погвала и њанџосаур

Сутрадан послеподне нагло се разведрило. Сунце је још увелико сијало кад се изнад шумице, која се налазила на

брегу преко пута Верине собе, појавио месец. У почетку је био намучен и прозрачан као да се тек дигао из кревета после дуге и тешке болести, али постепено, како је сунце залазило, његово је лице добијало светлију и здравију боју, тако да је најзад уображено и надувено почео да шета ивицом шуме. Његова шетња је била достојанствена и охола; изгледало је као да се на неком невидљивом точкићу воза преко врхова дрвећа.

Вера је мислила:

„Ово је сасвим изванредна прилика. Не дешава се сваког дана да месец буде тако добро расположен и да се реши да сиђе чак до земље коју иначе, са висине, презриво посматра својим леденим погледом. То се неће скоро поновити. Идем одмах у шуму, попећу се на дрво, па ћу добро ошамарити његово дрско лице.“

Утом помисли да месец, може бити, и није од нечег чврстог, тако да шамарање не би много вредело. Изгледало јој је много вероватније да је он испуњен светлом паром или неком беличастом течношћу и да је обавијен танком, провидном гумом која спречава да се та пара или течност разлије.

„А, драги мој“, говорила је у себи, „имам и за то лека: понећу највећу иглу из мамине фиоке, па кад ти се приближим из прикрајка, учинићу боц, боц, неколико пута, тако да од тебе ништа неће остати.“

За трен ока била је спремна за полазак. Андри није хтела о томе ништа да исприча, решена да само за себе сачува драж једне тако велике тајне.

Пут није био дугачак до брега, а у шуми је било тако пријатно и свеже да није ни приметила кад се пре попела до самог врха. Не оклевајући ни тренутка, изабрала је прво дрво које јој се учинило међу највишим и почела је брзо и лако да се пење. Гранчице су је шибале по лицу и гребле је за нос и руке; колена су јој огромно бридела, али све то није сметало да упорно продужи са пењањем, занесена једном једином мишљу да што пре дохвати месец. Најзад је стигла на циљ и сва усплахирена, извукла је иглу из хаљине и једним одлучним покретом пружила је руку у правцу светлости која јој је посипала лице.

Разочарење њено је било огромно кад је спазила како се месец, неповређен и свеж, гордо појавио на небу сасвим далеко од ње; много даљи и много поноснији него што га је икада видела у животу.

– Безобразнице! – викнула је на сав глас. – Подли безобразнице, како си гнусно стругнуо чим си ме опазио! Чекај, чекај само, појавићеш се ти још једном, али нећу бити више тако глупа: сакрићу се вешто тамо где се најмање надаш, а онда тешко теби.

Сузе су јој лиле низ лице, руке су јој дрхтале од једа, тако да је једва успела да се скине са дрвета. Ноћ је већ увелико била пала кад је, сломљена умором, села у траву окружена дебелим стаблима која су на месечини личила на огромне, укочене војнике са ногама до колена забоденим у земљу.

Одједном, сасвим близу, иза њених леђа чула је крцкање грана, а одмах затим, дубоко као да су долазиле са дна бурета, одјекнуле су шумом ове речи:

– Ко се усудио да седне на моју постељу?
Ко је смео да изгужва траву, моју фину и
мекану траву, која ми уместо свиленог ја-
стука пружа уживање сна и заслужен од-
мор? Ко се усудио?...

Вера се, сва бледа од страха, нагло окре-
нула и спазила пред собом једног огромног човека, зара-
слог у чекињаству браду, огрнутог кожом од курјака и са де-
белом чворноватом батином у руци.

– О-про-сти-те, са-свим сам слу-чај-но се-ла, би-ла сам
та-ко у-мор-на. О-про-сти-те, мо-лим вас!

– Гле, гле, па то је она слатка девојчица која је малочас хте-
ла да убоде месец. Био сам сакривен иза дрвета и све сам видео.
Ох, тај месец, тај препредени месец! Он мени страшно сме-
та. Ја немам завеса, а тај се подлац тако вешто пробија кроз
гране и често ми по целу ноћ скакуће и трепери на лицу та-
ко да не могу ни ока да склопим. Хвала вам, госпођице на
покушају. Опраштам вам што сте ми изгужвали постељу,
пружите ми вашу ручицу, бићемо савезници и пријатељи.

Вера се била мало ослободила и, радознала да упозна тог
чудног човека, упитала га је:

– А с ким имам част да говорим?

– Ја сам прачовек из доба ирваса; једини прачовек који је
још у животу. Моји славни преци и њихова деца, деца њихо-
ве деце, давно су помрли. Неким чудним случајем живим већ
неколико хиљада година, тако да сам из века у век сведок како
су потомци моје снажне расе све блеђи, све мањи и све слаби-
ји. Ето, данас, видите и сами, живим међу мекушцима који